

Yaşam Beceriler Programı Değerlendirme Süreci ve Önemi

Prof. Dr. Fatoş Erkman

Boğaziçi Üniversitesi Barış Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi

- Hiç tereddüt etmeden diyebiliriz ki Dünyada ve Türkiyede, günümüzde belki de benzeri olmayan çok karmaşık bir dönem yaşanmakta. Bunun doğal bir sonucu olarak çocuk ve gençleri yetiştirmek her zamankinden daha da güç ve zorlayıcı bir süreç haline geldi. Nedenlerinin en başında dünyamızda çocuk ve gençlerimizin gözleri önüne serilen çeşitlilik ve bu sanal ve gerçek çeşitliliğin içinde seçim yapmanın zorluğu ve hatta zaman zaman imkansızlığı gelmekte. Her değer, her davranış, her ortam... her şey için seçenekler arttıkça seçim yapma süreci de zorlaşıyor. Özellikle gençlerimiz kendilerini her an her durumda çoktan seçim yapma gerçeğinin içinde buluyorlar.
- Bu durumda sadece akademik zeka ve becerilere sahip olmak yetersiz kalmakta. Çocuk ve gençlerimizin bu karmaşık ve son derece hızlı ortam ile yetkin ve etkin bir şekilde başetmeleri gerekmektedir. İşte bunu yapabilme beceri ve olgusuna “Yılmazlık “ (psikolojik sağlamlı/direnç) denmekte.
- Yılmazlık bireyin stres ve baskı ile daha etkili bir şekilde başa çıkabilme yeteneğini, günlük sorunlarla baş edebilmesini, hayal kırıklıklarından, güçlüklerden ve travmalardan kolay toparlanmasını, açık ve gerçekçi amaçlar oluşturabilmesini, problemleri çözebilmesini, insanlarla rahatça ilişki kurabilmesini ve kendine ve diğerlerine saygılı davranmasını kapsar (Brooks and Goldstein, 2001). Yılmazlık olgusunu irdelediğimizde aşağıdaki özellikleri taşıyan kişileri bulmaktayız.
- **1. Sosyal yetkinlik:** Başkalarında olumlu tepkiler oluşturma, böylece de hem yetişkinlerle hem de akranlarıyla olumlu ilişkiler kurma yeteneği.
- **2. Sorun çözme becerileri:** Başkalarından yardım isteme ve olayları kendi kontrolü altında planlama becerisi.
- **3. Özerklik:** Kişinin kendi kimliğine sahip olduğu duygusu, bağımsız davranma ve bir kişinin çevresi üzerinde kontrol kurmaya çalışma yeteneği.

- **4. Amaçlara sahip olma ve gelecek duygusu:** Bir takım amaçlara, eğitimsel beklentilere, umuda ve parlak bir geleceğe sahip olma duygusu (Krovetz, 1999).

Yılmazlık duygusal zeka ile de yakından örtüşmektedir. Duygusal zeka sadece duyguların akıllıca kullanımı değildir. Duygularımızı kontrol ederken aslında beynimizin daha verimli ve bütünsel kullanılması demektir. Weisinger'e göre duygularımızı bilerek kullanmak kişilerin davranış ve tutumlarını yönlendirmede önemli rol oynamakla kalmaz aynı zamanda bulunduğu ortama olumlu etkide bulunduğu için çevresini etkileyen bir liderlik sergiler. Davranışlarımızı yönlendirmek liderlik ve yaratıcılık anlamında da olumlu sonuçların oluşmasına neden olur.

Bugünkü eğitim sistemi ne kadar akademik olarak öğrencileri bir yere doğru yetiştirmeye çalışsa da asıl hayatta başarılı olabilecekleri beceriler arasında temel öğeleri geri plana itmektedir. Bu nedenle de gençler sonuç odaklı olup süreçte büyük sıkıntılar çekmekte ve beklenin çok altında başarılı olabilmektedir. Aslında okul ortamı barış ortamını sağlayacak bu becerileri müfredata özellikle sağ beyni daha da etkin kılarak sağlayabilir Duygusal zeka boyutları kısaca aşağıdaki gibi açıklanabilmektedir (Goleman, 1996);

* Kendi Duygularının Farkında Olma

* Kendi Duygularını Yönetme:

* Kendini Motive Etme:

* Empati

* Sosyal Beceriler:

Kısacası duygusal zeka, duyguların zekice kullanılması, dünyada yaşamayı başarma becerisidir ve başarıyı da beraberinde getirmektedir. Çatışmanın yönetimi ise genellikle bireylerin, karşısındakinin bakış açısıyla olayları irdeleyebilmelerini öğrenmelerine yardımcı olmaktadır. Diğerlerinin bakış açısını anlayabilme duygusal zekanın boyutlarından biri olan empatidir. Bu nedenle çatışma yönetimi becerilerinin öğrenilmesi aynı zamanda duygusal zekayı da güçlendirmektedir.

Bu bilgi ve bulgular ışığında baktığımızda Yaşam Becerileri Eğitiminin önemi ve vazgeçilmezliği açıkça ortaya çıkmaktadır.

Boğaziçi Üniversitesi Barış Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi, Türk Lions Vakfı ile iş birliği yaparak dünyadaki programların en önemlilerinden olan Lions Quest Programını değerlendirme sürecine girmesi bu tür eğitimlerin zaten bildiğimiz ancak bilimsel ve somut olarak başarılarını tespit ederek çocuk ve gençlerimizin sağlıklı ve yetkin bireyler olarak gelişmelerine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Lions Quest Programlarının detaylı değerlendirilmeleri neticesinde programın güçlü yönleri amaçlarına nasıl ne denli ulaştığı ve aynı zamanda da uygulamalarda nelerin nasıl geliştirilebileceği hakkında da bilgi edinilmektedir.

Türk Lionları, uluslararası kabul görmüş Lions Quest programını ülkemize getirerek ülke eğitimimize büyük katkıda bulunmanın yanı sıra ; yurt dışında çeşitli araştırmalar olmasına rağmen Türkiye’de değerlendirme sürecini başlatarak bir ilki gerçekleştirmiştir.